

Porta Zush Evru

per Sílvia Muñoz d'Imbert

«Qui és Albert Porta? Qui és Zush? Qui és Evru?

»Quina és la seva identitat real? Quina la vertadera? La seva obra pertany a un sol individu? Queda alguna consciència o existeix algun lligam que uneixi Porta amb Zush, i Zush amb Evru? Què s'amaga rere aquest canvi de noms? 1946, 1968 i 2001: què canvia rere cada mort i cada nou naixement dins la seva biografia?» (Sílvia Muñoz d'Imbert, catàleg de l'exposició «Porta/ Zush. 1961-1979», Fundació Josep Suñol, Barcelona, 29-I/27-VI-2009).

Evru és una suggestiva incògnita, un atractiu misteri i alhora un autor cabdal per a entendre la creació contemporània. Hereu d'un llegat històric que s'imbrica amb el surrealisme adoptat pels artistes de Dau al Set i amb el retorn a la figuració de la dècada dels seixanta. Creador del seu propi estat. Reacciona enfront de la vivència de la dictadura franquista, la repressió i la injustícia, creant un món nou, però no per allunyar-se i desprendre's de les preocupacions reals, sinó per assenyalar que, efectivament, un altre món és possible i que tots som capaços de crear-lo, per mitjà d'una imaginació que no coneix fronteres en l'univers de l'espai mental.

Evru utilitza el seu talent creatiu per curar-se del dolor d'una realitat que sagna i, amb la seva obra, convida qui contempla el seu treball a apropar-se a la creació com a font de curació: el que ell mateix anomena «*arte para curarte*».

Per a Evru, la figura de l'artista es difumina en el context boirós de la història, però les obres i el seu missatge, allò que transmeten i ens fa reflexionar o commoure'ns, allò no mor mai.

Porta

Evru (abans conegut com Zush) va néixer amb el nom d'Albert Porta a Barcelona, l'any 1946. De ben jove va sentir-se atret pel món de la creació i, sobretot, pel dibuix, món al qual es va anar dedicant de manera autodidàctica. Tot recorrent les galeries d'art de la ciutat per tal de veure d'altres artistes, es va interesar per la Galeria René Metras, espai on s'exposava obra, entre d'altres, de Max Ernst, Fontana, Pol Bury, Wols, Michaux... Però va ser arran d'un llibre de poemes de J.E. Cirlot, il·lustrat per Modest Cuixart, que l'any 1962 Albert Porta va conèixer el galerista René Metras i aquest el va animar a continuar amb la seva passió per l'art.

Fou també la polèmica exposició de Modest Cuixart, «Nins sense nom» (1964) a la mateixa galeria de Barcelona, la que va causar un gran impacte en Porta. Cuixart presentà unes obres obscures, derruïdes, colpidores, en què l'element inclòs sobre la tela eren unes

nines mutilades i agredides; d'aquesta manera deixava enrere l'etapa informalista.

En aquell moment de la dècada dels seixanta es va viure una tendència de retorn a la figuració que nania, entre d'altres coses, fruit d'un desig d'apropar-se al públic i als problemes socials, confrontant l'informalisme, que es considerava un llenguatge abstracte tancat i que podia convertir-se en perillosament decoratiu, esdevingut autèntica estètica hegemònica des de la dècada dels cinquanta.

Els artistes iniciaren un camí en què, juntament amb el retorn a la figuració, lligat al dibuix, recorrien a l'afegiment d'objectes en la pintura (*assemblage*), en un anomenat neodadaisme, i incloïen dins la obres un món en el qual els límits entre l'alta cultura i la baixa s'anaven dissolent.

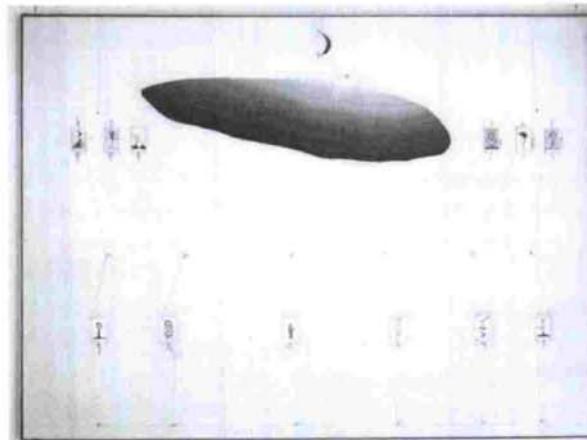
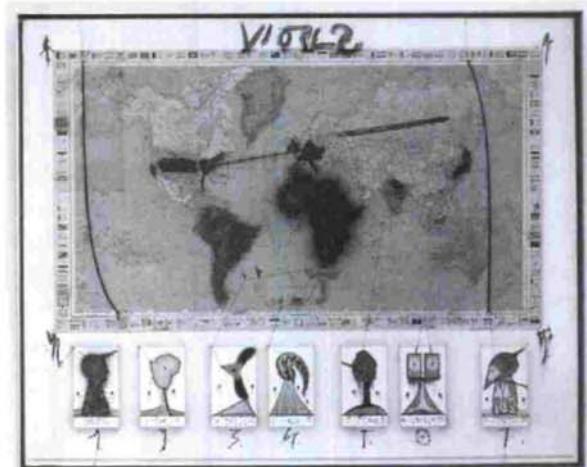
Ben aviat, Porta es relaciona amb altres joves artistes de la ciutat i comparteix el seu primer estudi amb Jordi Galí i Silvia Gubern; amb ells i Àngel Jové i Antoni Llena, organitzaren petites exposicions. Tots plegats eren coneguts com el grup del Jardí del Maduixer.

Albert Porta presenta per primera vegada la seva obra en públic a «Presencias de nuestro tiempo» (1964). Dos anys més tard, l'exposició «Galí, Fried, Porta» (1966) arriba a considerar-se una de les primeres mostres d'art pop local. El 1967 presenta «Artigau, Galí i Porta» (1967) i, encara menor d'edat, és convidat a participar a la Biennal de São Paulo.

A les seves primeres obres, i seguint un eclecticisme tècnic que serà una constant a la seva trajectòria, l'autor fa dibuixos, pintures, objectes revestits o empaquetats de guix i *collages* que tenen com a denominador comú l'eròtica del paladar i l'apropiació, la destrucció i la creació d'una realitat altra.

Zush

El 1968 és un any determinant per a l'artista. Per una banda, presenta la seva primera exposició individual, «Alucinaciones». Per l'altra, és detingut i, després de passar tretze dies a la presó Model de Barcelona, és internat durant tres mesos a l'Hospital Frenopàtic. Allí, un dels pacients l'anomena per primera vegada Zush, nom que l'artista decideix adoptar a partir d'aleshores.

Fussy Man, 1964. Tècnica mixta i guix.

The Zorld, 1977. Tècnica mixta damunt tela.

After the Eclipse, 1976. Tècnica mixta damunt tela.

Zush s'adona que la dificultat del món, el seu misteri, no pot expressar-se per mitjà d'un llenguatge intel·ligible i decideix escollir la lucidesa del boig, d'aquell que no té por de convertir els seus fantasmes en éssers reals, d'aquell que veu més enllà del món estretament racional i raonat.

A partir d'aquell moment, Zush anirà evolucionant en la creació d'un estat propi, que anomenarà «Evrugo Mental State», i en personalitza símbols universals com l'alfabet (asura), l'himne, la bandera (un ull i un cervell sobre fons vermell), el passaport, moneda pròpia (tucares), ambaixadors (omores), ministres (enestriss).

Amb el desig de distanciar-se del que coneix, se'n va a Eivissa. S'instal·la a l'illa des de 1968 fins a 1983, i fa estades d'hivern a Nova York des de 1975. Aïllat a Eivissa, Zush viu en primera persona l'experiència *hippy* i fa unes obres acríliques amb punts fosforescents, iconografies lisèrgiques i una gran profusió de detalls. Aquestes peces beuran del concepte psiquedèlic, entès com a manifestació de l'ànima. Zush les presentarà tot creant entornaments en què l'obscuritat, el cromatisme i la música transporten l'espectador cap a una experiència de caire ritual.

Els primers anys setanta Zush fa unes obres de gran format amb figures de siluetes femenines pintades amb esprai, peces que Alexandre Cirici Pellerí analitza al catàleg de la presentació a Madrid, a la galeria Vandrés, el 1973. A partir de 1975 Zush crea obres emblemàtiques i significatives de la seva trajectòria com «After the Eclipse» (1976), la sèrie «The Death of my past life» (1976), «Letter to the Universe» i «The Zorld» (1977) o «Nasha declona yasma tu care» (1979).

La dècada dels anys vuitanta per a Zush és un temps de consolidació, amb exposicions arreu del món, i alhora accentua una trajectòria iniciada el 1975 com a creador pioner en la utilització de noves tecnologies aplicades a la creació.

Participa a la VI edició de la Documenta de Kassel (1977), exposa a la important «New Images from Spain» al Solomon R. Guggenheim de Nova York (1980). L'any 1982 obté una beca DAAD que li permet instal·lar-se a Berlín. Presenta la seva primera exposició retrospectiva al Centre Regional d'Art Contemporani Midi-Pyrénées de Tolosa de Llenguadoc (1988) i participa a l'exposició «Les Magiciens de la Terre» al Centre Georges Pompidou de París (1989), i aquell mateix any s'organitza l'exposició «Els llibres de Zush» al Centre d'Art Santa Mònica de Barcelona.

El primer viatge als Estats Units, l'any 1975, becat per a estudiar holografia al MIT de Boston, el va fer descobrir el món digital: «Va ser precisament al MIT on vaig comprendre que l'holografia en aquest moment es troava encara en un estadi molt primitiu i que allò que realment semblava que tenia possibilitats d'explotació futura, que havia de revolucionar el món de la imatge, era l'ordinador», va declarar en una entrevista amb Judith Clares. Després d'una època d'estudi i transició, la seva primera obra enterament digital serà «Psicomanauldigital» (1998), premi Laus 1999 de CD-Rom, una peça interactiva que mostra com és el seu estat per dins, Evrugo Mental State. La importància d'aquesta peça rau en el fet que l'espectador pot afectar l'obra, pot manipular-la, canviar-la, l'espectador deixa de ser un element passiu i passa a ser artista. Zush creu en el potencial creatiu que tothom té, una idea que també sustenta Tecura, un programa de pintura digital que comença a desenvolupar a partir de 1999.

Evru

L'any 2000 s'organitzen dues retrospectives de l'artista: «Zush. La campanada», al Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, i «Zush. Tecura», al Museu d'Art Contemporani de Barcelona. Tant a l'exposició de Madrid com a la de Barcelona, Zush, amb el fi de desmitificar la figura de l'artista contemporani, trenar les barreres entre artista i espectador i apropar-se al públic, decideix construir-se un habitatge dins l'espai expositiu, «Habitacle dins el museu», en el qual s'instal·la durant el període de l'esdeveniment.

Zush també sent la necessitat d'abandonar el personatge notori que ha esdevingut i allunyar-se del perill que suposa repetir-se o quedar-se estancat en l'autocomplaença; per aquest motiu reneix amb el nom d'Evru. És el 23 de febrer de 2001, quan desapareix definitivament Zush per donar pas a Evru, definit per l'artista com a ArtCieMist, una suma d'Artista, Científic i Mític.

Actualment, i a part de Tecura, Evru treballa, des de l'any 2004, en l'Oficina de Fluxos, un projecte que s'origina a partir de la primera Exposició Universal de Micronacions organitzada pel festival Sónar de Barcelona. Evru no deixa de crear, imaginar, dibuixar, pintar de manera obsessiva, un autèntic torrent d'idees noves, fluid germinador en què art i vida conviuen de manera inestriable. Per mitjà de la seva obra intenta establir-se com a pont entre passat i futur, a la recerca d'un art atemporal, aquell art que mira dins l'ésser humà.